

ABSTRAKT

Cílem disertační práce je zhodnotit vztah translatologie a didaktiky překladu v teoretické rovině a v pedagogické praxi ve vybraných českých vzdělávacích institucích.

Základní zaměření práce je teoreticko-analytické. Nejprve jsou vymezeny pojmy profese, didaktika, vzdělávání a odborná příprava, translatologie a teorie překladu, srovnávány jejich jinojazyčné ekvivalenty a nastíněn vývoj i současný stav uvažování o nich. Následuje typologie výuky překladu z hlediska učebních cílů a pedagogického kontextu.

V samostatné kapitole je představena didaktika překladu jako dynamická složka mateřské disciplíny translatologie, současné trendy pedagogického výzkumu i nástin vývoje institucionalizace odborné přípravy překladatelů.

Pokus vymezit obsah a vzájemný vztah klíčových pojmů práce, teorie překladu a translatologie, naznačil terminologickou i pojmovou neuspořádanost. Ostatně i výrazná multidisciplinarita současné translatologie, jejichž rozmanitých zdrojů jsme si rovněž všimli, může mít dopad na vnitřní soudržnost i obraz oboru navenek.

Těžiště práce tvoří úvahy o postavení teorie v profilu profesionálního překladatele a v odborné přípravě. V každodenní praxi profesionála se jako klíčová ukazuje schopnost vlastní překladatelské jednání reflektovat a obhájit před ostatními aktéry překladatelského procesu, u studenta překladatelství je pro efektivní učební proces nezbytná (sebe)reflexe dílčích praktických zkušeností. Potřebný základ a oporu pro reflexi přitom překladateli profesionálnímu i budoucímu poskytuje teoretická výbava.

Práce se dále zabývá konkrétními formami a metodikou teoretické složky výuky a jejím vztahem ke složce praktické, přičemž největší prostor je věnován překladatelské analýze a fenoménu překladatelských postupů a posunů.

Empirická část práce nahlíží vztah translatologie a didaktiky překladu očima několika českých učitelů mladší i starší generace. Primární metodou sběru dat byla polostrukturovaná interview, v nichž respondenti z vybraných vysokoškolských i jiných pracovišť zajišťujících výuku překladu jako cílové dovednosti vyjádřili své názory na význam teoretické složky v profilu profesionálního překladatele, její roli a časové ukotvení v učebním procesu a využitelnost teoretického zázemí translatologie. Zároveň přiblížili vlastní metody prezentace a osvojování teoretické složky výuky a poskytli tak řadu cenných poznatků ze současné pedagogické praxe.

Klíčová slova: translatologie, teorie překladu, didaktika překladu, vzdělávání překladatelů, odborná příprava překladatelů